

Karel Poláček (22. 3. 1892 Rychnov nad Kněžnou /nedaleko Hradce Králové/ – podzim /19. 10. 1944 koncentrační tábor Osvětim v německém záboru Polska nebo jiný koncentrační tábor na začátku r. 1945)

Český spisovatel a novinář.

Pocházel z rodiny se **židovskými kořeny**, jeho otec měl obchod s koloniálním (smíšeným) zbožím.

Absolvent gymnasia, během studií přesídlil do **Prahy**, původním povoláním úředník. Za První světové války byl v r. 1915 povolán do **rakousko-uherské armády**. Pak bojoval na frontách ruské a srbské: ocitl se i v srbském zajetí.

Po poválečném návratu domů se začal systematicky věnovat literární práci. **Maloměsto**, jakým byl například jeho rodný Rychnov, a **život středních vrstev** se staly trvalým tématem jeho díla. Profiloval se jako **humorista**, satiricky (posměšně) líčil maloměstské charaktery (v jeho postavách se mnozí rychnovští rodáci poznávali), vyjadřoval však **obecnější omezenost obyčejného člověka** v soudobém městském prostředí. Hledal také její hlubší příčiny a nacházel je v povaze společenských poměrů.

Poláček se seznámil s bratry Josefem a Karlem **Čapkovými** a ti mu pomohli úspěšně proniknout do novinářského prostředí. V letech 1921 – 1928 a 1933 – 1939 pracoval v redakci **Lidových novin**: jeho **sloupky**, **fejtony** a **soudničky** jsou oceňovány jako výstižné mikroportréty nejrůznějších lidských povah, profesí a prostředí. V podobném duchu se odvíjela také Poláčková **povídková tvorba**, završená sérií úspěšných **románů**. Silnou zbraní Poláčkovy psaní byl i přirozený, ale bohatý a dobře odposlouchaný živý **jazyk**.

Poláček pracoval také pro **jiné noviny** (např. poté, co kvůli neshodám s šéfredaktorem opustil Lidovky, působil v letech 1928 – 1933 v Českém slově a do LN se vrátil až za jejich nového šéfa, spisovatele a novináře Eduarda Basse). Přispíval do různých **časopisů** a spolupracoval s **filmaři**.

Někdy používal pseudonym (umělecké krycí jméno) *Kočkodan*.

Patřil mezi **pátečníky** (pánskou společnost blízkou prezidentu Tomáši G. Masarykovi, která se pravidelně scházela v pražské vile bratří Čapků). Byl členem stolní společnosti Táflrunda v pražském Společenském klubu (náleželi do ní také novinář LN Ferdinand Peroutka, herec Hugo Haas aj.).

V r. 1920 se oženil s pětadvacetiletou Adélou Herrmannovou, která byla již jeho studentskou láskou (jejich dcera Jiřina, narozena 1921, přežila Druhou světovou válku ve Velké Británii a v r. 1968 emigrovala podruhé, tentokrát do Kanady). Manželství bylo rozvedeno r. 1939, Poláčkovou přítelkyní se stala o 15 let mladší právnička Dora Vaňáková.

Po začátku německé okupace Českých zemí (1939) byl Poláček jako občan židovského původu **perzekvován** (politicky pronásledován) a musel z Lidových novin odejít (poslední sloupky a soudničky mu zde vyšly r. 1939). Ještě publikoval román *Hostinec U kamenného stolu*, ovšem pod jménem výtvarníka Vlastimila Rady.

V r. 1943 byli Karel Poláček s Dorou deportováni do **koncentračního tábora** v **Terezíně** a odtud r. 1944 do koncentračního tábora **Osvětim**. Poláček byl umučen buď v Osvětimi na podzim 1944 nebo v dalším koncentračním táboře na začátku r. 1945. V koncentráku zahynuly také bývalá Poláčková manželka Adéla a přítelkyně Dora.

Ironií osudu zůstává, že ačkoli je Poláček dnešní české veřejnosti znám především jako autor veselé knížky o dětech z východočeského maloměsta *Bylo nás pět*, sám ji na knižních pultech nikdy neviděl: napsal ji za okupace a vyjít mohla až po skončení války.

Některá díla:

Románová tetralogie (čtyřdílný soubor) odehrávající se před 1. světovou válkou a za války: **Okresní město** (1936), **Hrdinové táhnou do boje** (1936), **Podzemní město** (1937), **Vyprodáno** (1939); autor zamýšlel pentalogii, ale poslední díl už nestihl dokončit;

Další romány **Dům na předměstí** (1928; stejnojmenný film 1933: režie Miroslav Cikán, hrají Hugo Haas, Hana Vítová, Antonie Nedošinská), **Muži v offsidu: Ze života klubových přívrženců** (1931; již v témže roce filmový přepis: režie Svatopluk Innemann, hrají Hugo Haas, Jindřich Plachta, Eman Fiala, Jiřina Štěpničková, Theodor Pištěk), **Hlavní přelíčení** (1932), **Michelup a motocykl** (1935), **Hostinec U kamenného stolu** (1941, pod jménem Vlastimila Rady, který knihu také ilustroval; velký úspěch – do r. 1943 celkem 3 vydání; natáčení filmového přepisu dokončeno 1948: režie Josef Gruss, hrají Jiřina Šejbalová, Růžena Šlemrová, Stanislav Neumann, Saša Rašilov, Svatopluk Beneš, Rudolf Hrušínský);

Knížky pro děti **Edudant a Francimor** (1933, ilustroval Josef Čapek; animovaný televizní seriál krátkometrážních, večerníčkových filmů *Z deníku žáka III. B aneb Edudant a Francimor*, 1993: režie Jaroslava Havetová, mluví Milan Šteindler), **Bylo nás pět** (vznik asi 1939 – 1943, vyšlo 1946; úspěšná rozhlasová četba na pokračování z r. 1953: četl František Filipovský; televizní seriál 1994 velmi volně podle knižní předlohy: režie Karel Smyczek, hrají Adam Novák, Oldřich Navrátil, Dagmar Veškrnová);

Povídkové soubory **Povídky pana Kočkodana** (1922), **Lehká dívka a reportér** (1926), **Povídky israelského vyznání** (1926);

Sbírka Židovské anekdoty (1933);

Námět k filmu **U nás v Kocourkově** (1934: režie Miroslav Cikán, hrají Jan Werich, Jindřich Plachta, Václav Trégl, Zdeňka Baldová, Světlá Svozilová);

Výbory novinářských textů **Soudničky** (1999), **Povídky, sloupky, fejetony** (2001);

Deník Se žlutou hvězdou (Deník z roku 1943) (1959).